

Konsultacje społeczne – Stosowanie języków w instytucjach, organach, urządach i agencjach UE

Konsultacje publiczne - 23/07/2018

Konsultacje społeczne – Stosowanie języków w instytucjach, organach, urządach i agencjach UE [1]

Kontekst

Język jest podstawowym elementem procesu komunikacji. Unia Europejska, z jej 28 państwami członkowskimi, 24 językami urzędowymi i ponad 500 milionami obywateli, działa na rzecz poszanowania i ochrony różnorodności językowej, która stanowi część naszego dziedzictwa kulturowego. Zobowiązanie to zostało wyraźnie wskazane w traktatach UE [2] oraz w Karcie praw podstawowych UE [3] .

To, w jakich językach instytucje UE komunikują się ze społeczeństwem jest zatem niezwykle istotne. Obszar ten regulują specjalnie opracowane przepisy dotyczące praw związanych ze stosowaniem języków. Obywatele UE mogą zwracać się do dowolnej instytucji UE w wybranym języku urzędowym i mają prawo oczekiwać odpowiedzi w tym samym języku [4] . Wszystkie przepisy UE muszą być publikowane we wszystkich językach urzędowych, aby obywatele rozumieli prawa, którym podlegają. Poza tymi konkretnymi przypadkami instytucje UE mają pewną swobodę w stosowaniu języków w określonych sytuacjach. Sposób, w jaki korzystają z tej swobody, jest kwestią dobrej administracji.

Liczba języków urzędowych wzrosła z czterech (w 1958 r.) do 24 obecnie, co pociąga za sobą liczne wyzwania dla administracji publicznej UE. Wyższe koszty tłumaczeń, wolniejsze tempo podejmowania decyzji i rozbieżności między wersjami językowymi należą do najczęściej przytaczanych trudności natury praktycznej. Argumentuje się, że nie należy traktować różnorodności i równości językowej jako bezwzględnie obowiązującej reguły, należy bowiem uwzględniać kwestie efektywności administracyjnej i ograniczenia budżetowe.

W związku z tym, że wielu obywateli UE posługuje się tylko jednym językiem urzędowym (lub ich ograniczoną liczbą) [5] , ograniczenia w zakresie użycia języków urzędowych zawężają możliwość interakcji obywateli z instytucjami UE. Należy zadbać o to, by wszelkie ograniczenia dotyczące użycia języków były proporcjonalne i sprawiedliwe. Instytucje i organy UE powinny, na przykład, dokładnie rozważyć sytuacje, w których dopuszczalna jest komunikacja lub prowadzenie działalności w jednym lub zaledwie kilku językach urzędowych.

W ostatnich latach Rzecznik Praw Obywatelskich przyglądała się polityce językowej poszczególnych instytucji UE. Skonstatowała między innymi, że instytucje UE mogą zgodnie z prawem ograniczyć użycie języków w komunikacji wewnętrznej i dokumentach [6] . Kolejny wniosek był taki, że ograniczenia językowe mogą być legalnie stosowane w procedurach

administracyjnych z udziałem zewnętrznych zainteresowanych stron, np. w przetargach publicznych i zaproszeniach do składania wniosków, w których UE wchodzi w interakcje z ograniczoną grupą zainteresowanych stron. Rzecznik zauważyła jednak pewną niespójność wspólną dla wszystkich instytucji: różne zasady i ograniczenia w zakresie użycia języków obowiązują w poszczególnych instytucjach UE. Trudno dziwić się pewnej dezorientacji obywateli, kiedy brakuje jasnych zasad i należytego uzasadnienia dla stosowania restrykcyjnych systemów językowych.

Obszarem szczególnego zainteresowania jest użycie języków na stronach internetowych instytucji, które należą do podstawowych źródeł informacji dla osób zainteresowanych politykami i programami UE. Wszystko wskazuje na to, że każda instytucja UE samodzielnie podejmuje decyzję, czy jej unijna strona internetowa zostanie przetłumaczona (a jeśli tak, które jej części, i na które języki). Jeśli strony internetowe nie są dostępne we wszystkich językach urzędowych, uzyskanie dostępu do informacji może okazać się dla znacznej części społeczeństwa trudne lub wręcz niemożliwe.

Innym obszarem zainteresowania są konsultacje publiczne mające na celu zebranie opinii społeczeństwa na temat nowych polityk lub ewentualnych wniosków legislacyjnych. Ograniczenia językowe mogą zawęzić grono członków społeczeństwa mających możliwość udziału w konsultacjach publicznych.

Zaproszenie do zgłaszania uwag

Rzecznik Praw Obywatelskich pragnie zachęcić do dyskusji na temat udoskonalenia sposobu, w jaki instytucje UE komunikują się ze społeczeństwem, zapewniając należytą równowagę pomiędzy potrzebą poszanowania i wspierania różnorodności językowej z jednej strony, a ograniczeniami administracyjnymi i budżetowymi z drugiej.

Aby rozpocząć tę dyskusję, Rzecznik zaprasza opinię publiczną do udzielenia odpowiedzi na następujące pytania:

I. Zasady i praktyki w obszarze ograniczeń językowych

1. Sposób, w jaki poszczególne działy administracji UE udostępniają informacje w różnych językach urzędowych UE, charakteryzuje brak przejrzystości (i niewiele formalnych zasad). Obejmuje to m.in. kryteria stosowane przy podejmowaniu decyzji, których języków używać w określonych kontekstach. Co należy zrobić, by wypełnić te luki? Czy powinny obowiązywać dodatkowe kryteria? Jakież?

2. Czy każda instytucja UE powinna mieć własną politykę językową, a jeśli tak, co należy w niej zawrzeć? Czy polityki językowe powinny być publikowane na stronach internetowych instytucji? Jak szczegółowe powinny być zasady dotyczące konkretnych przypadków, w których wybór języka/języków jest ograniczony?

3. Czy każda instytucja powinna przyjąć politykę dotyczącą okoliczności, w których może

udostępniać tłumaczenie informacji lub dokumentów na żądanie? Jeśli tak, w jaki sposób należy sformułować taką politykę, aby uniknąć nieproporcjonalnie wysokich kosztów?

II. Strony internetowe UE

4. Jakie ogólne zasady językowe powinny obowiązywać w stosunku do stron internetowych instytucji UE? Które części stron internetowych UE w szczególności powinny być dostępne we wszystkich lub wielu językach UE?

5. Czy pomocne byłoby publikowanie streszczeń kluczowych kwestii we wszystkich lub wielu językach oficjalnych?

6. Czy w pewnych okolicznościach dopuszczalne jest dostarczanie materiałów w kilku zamiast wszystkich języków urzędowych? Jeśli tak, jakie kryteria należy przyjąć na potrzeby wyboru tych języków (np. liczba ludności mówiąca w danym języku, poziom różnorodności językowej etc.)?

III. Konsultacje publiczne

7. W kwietniu 2017 r. Komisja Europejska przyjęła nowe przepisy wewnętrzne wprowadzające wymóg publikowania we wszystkich językach urzędowych UE dokumentów związanych z konsultacjami publicznymi dotyczącymi „inicjatyw priorytetowych” w rocznym programie prac Komisji. Wszystkie pozostałe konsultacje publiczne muszą być dostępne przynajmniej w języku angielskim, francuskim i niemieckim. Konsultacje publiczne na tematy budzące „szerokie zainteresowanie opinii publicznej” powinny być dostępne także w innych językach. Co więcej, „strony dotyczące konsultacji lub ich streszczenia muszą być przetłumaczone na wszystkie języki urzędowe UE”.

Czy Państwa zdaniem polityka ta zapewnia właściwą równowagę między potrzebą poszanowania i wspierania różnorodności językowej, uwzględniając zarazem ograniczenia administracyjne i budżetowe? Czy polityka tego rodzaju mogłaby zostać przyjęta przez inne instytucje UE?

IV. Inne

8. Jedyne przepisy szczegółowo regulujące kwestię stosowania języków przez administrację UE pochodzą z 1958 r. [7], kiedy Wspólnota Europejska liczyła sześć państw członkowskich i cztery języki urzędowe. Czy uważa Pan/Pani, że potrzebne są nowe przepisy odzwierciedlające obecną sytuację? A może kwestie językowe należy uregulować w inny sposób niż na mocy szczegółowych ram prawnych?

9. Zwiększenie ilości informacji i dokumentów publikowanych we wszystkich językach UE będzie wiązało się z dodatkowymi kosztami tłumaczenia. W jaki sposób można sfinansować

te dodatkowe wydatki? Środkami z innych części budżetu UE? Czy dodatkowe finansowanie powinny przyznać poszczególne państwa członkowskie? A może w inny sposób?

10. W jakim stopniu można wykorzystać technologię na potrzeby tłumaczenia na wiele języków UE? Czy brak precyzji tłumaczeń automatycznych jest dopuszczalną ceną za możliwość udostępnienia tłumaczeń dokumentów szybciej i taniej?

W jaki sposób można zgłaszać uwagi

Termin zgłaszania uwag upływa dnia **30 września 2018 r.**

Preferowalibyśmy, aby osoby, które chcą wziąć udział w konsultacjach, użyły formularza on-line. Jeśli nie jest to możliwe, prosimy o przesłanie Państwa sugestii e-mailem za pośrednictwem naszego formularza kontaktowego lub pocztą na adres:

European Ombudsman, 1 avenue du Président Robert Schuman, CS 30403, F - 67001
Strasbourg Cedex, Francja.

We wstępie do swoich uwag należy wyraźnie wskazać „Konsultacje dotyczące języków - SI/98/2018/TE”.

Uwagi mogą być przekazywane w jednym z 24 języków urzędowych UE.

Rzecznik zamierza również udostępnić te uwagi na swojej stronie internetowej. Osoby fizyczne, które uważają, że zgodnie z rozporządzeniem nr 45/2001 o ochronie danych osobowych [8] ich imię i nazwisko nie powinny być publikowane, powinny poinformować o tym Rzecznika.

W celu uzyskania dodatkowych informacji prosimy o kontakt z Tanją Ehnert, referentem z zespołu Rzecznika (tel.: +32 2 284 67 68).

[1] Zwanych w dalszej części „instytucjami UE”.

[2] Art. 3 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej.

[3] Art. 21 i 22 Karty praw podstawowych UE.

[4] Art. 20 ust. 2 i art. 24 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, art. 41 ust. 4 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

[5] Przegląd umiejętności językowych obywateli UE, zob. Parlament Europejski, *European Strategy for Multilingualism: benefits and costs* (Europejska strategia na rzecz wielojęzyczności: korzyści i koszty) (2016), s. 8. Dostęp:
[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573460/IPOL_STU\(2016\)573460_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573460/IPOL_STU(2016)573460_EN.pdf)

[6] Art. 6 rozporządzenia nr 1/1958 określający języki stosowane przez Europejską

Wspólnotę Gospodarczą, Dz.U. 1958 017, s. 385 (rozporządzenie nr 1/1958).

[7] Rozporządzenie nr 1/1958.

[8] Rozporządzenie (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2000 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych (Dz.U. L 8 z 12.1.2001, s. 1). Zob. również:

<http://www.ombudsman.europa.eu/en/resources/dataprotection/home.faces> .